

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Tamminen, H. & Puodinketo-Wahlsten, A. 2019. Suun terveyden edistäminen kotoutuville maahanmuuttajille. Teoksessa A. Puodinketo-Wahlsten & R. Laaksonen-Heikkilä. (toim.) Terveys ja hyvinvointi maahanmuuttajien kotoutumisen edistämässä – MARJAT-hankkeen satoa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 260. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 89 - 92.

URL: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522167354.pdf>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Tamminen, H. & Puodinketo-Wahlsten, A. 2019. Suun terveyden edistäminen kotoutuville maahanmuuttajille. In A. Puodinketo-Wahlsten & R. Laaksonen-Heikkilä. (eds.) Terveys ja hyvinvointi maahanmuuttajien kotoutumisen edistämässä – MARJAT-hankkeen satoa. Reports from Turku University of Applied Sciences 260. Turku: Turku University of Applied Sciences, 89 - 92.

URL: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522167354.pdf>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Lähteet

Castaneda, A.E.; Kuusio, H.; Skogberg, N.; Tuomisto, K.; Kytö, S.; Salmivuori, E.; Jokela, S.; Mäki-Opas, J.; Laatikainen T. & Koponen, P. 2017. Suomen ulkomaalaistaustaisen väestön terveyden edistämiseen liittyy erityiskysymyksiä. Duodecim. Vol 133, 993–1001. Viitattu 27.12.2018. <https://www.duodecimlehti.fi/api/pdf/duo13737>

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. 20. painos. Porvoo: Bookwell Oy

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 23.2.2019. https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

Sisäministeriö & työ- ja elinkeinoministeriö. 2015. Maahanmuuton ja kotouttamisen suunta 2011–2014. Sisäministeriön julkaisu 2/2015. Viitattu 13.11.2018. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78916/Maahanmuuton%20ja%20kotouttamisen%20suunta%202011%E2%80%932014.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Suomen virallinen tilasto. 2017. Perheet. Vuosikatsaus 2016. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 15.2.2019. http://www.stat.fi/til/perh/2016/02/perh_2016_02_2017-11-24_tie_001_fi.html

6.2 Suun terveyden edistäminen kotoutuville maahanmuuttajille

Heini Tamminen
suuhygienisti (AMK)

Anu Puodinketo-Wahlsten
lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Maahanmuuttajien terveys- ja hyvinvointi -tutkimuksessa (Maamu 2012) tutkittiin, venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisten terveyskäyttäytymisestä ja kokemuksesta palvelujen käytöstä. Tutkimuksen perusteella huomattiin maahanmuuttajien terveyspalvelujen kehittämisellä olevan kiire. Nykyinen palvelujärjestelmä tavoittaa vain osan palveluja tarvitsevista. Maahanmuuttajien terveydestä, hyvinvoinnista ja

kotoutumisesta suomalaiseseen yhteiskuntaan löytyy melko vähän tutkimustietoa. Muista maista kuin Suomesta on runsaasti tietoa siitä, että merkittävällä osalla maahanmuuttajista on merkittäviä terveyden, hyvinvoinnin ja kotoutumisen ongelmia. Haasteen luotettavan tiedon hankkimiseen tuo se, että osallistuminen tutkimuksiin on usein vähäistä maahanmuuttajataustaisten keskuudessa. (Castaneda ym. 2012, 9-13.)

Terveydenhuollon keskeisimmiksi ongelmiksi on osoittautuneet maahanmuuttajien puutteelliset tiedot järjestelmän toiminnasta, kieliongelmat ja puutteelliset tulkkauskäytännöt. Kirjallisuuden mukaan valtaväestölle suunnatut terveyden edistämisen tavat eivät sovellu tai tehoa sellaisenaan ei-länsimaalaiselle ihmiselle. Monimuotoisuus terveyden edistämisen muodoissa (mm. henkilökohtainen kontakti ja kertaaminen) on tärkeää. Erityisen tärkeä periaate terveydenedistämishjelmissä on osallistaminen. (Koski 2014, 49–52.)

Erään tutkimuksen mukaan maahanmuuttajien käsitykset esimerkiksi terveydestä ja sairaudesta voivat erota paljonkin terveydenhuollon ammattilaisten käsityksistä, mikä taas vaikuttaa yhteistyöhön. Ammattilaisten käyttämät käsitteet ja ohjauksen tavoite eivät aina tule ymmärretyksi. Eri tilanteissa käytettiin monipuolisesti mm. visuaalisuutta ja musiikkia. Useat sairaanhoitajat näyttivät esimerkiksi haavahoidon ensin itsellään. Kuvallista materiaalia käytettiin usein sanallisen ohjeistuksen tukena. Materiaalia ei kuitenkaan ole riittävästi saatavilla, mikä on todettu ongelmaksi aikaisemmissa tutkimuksissakin. Tulkkaukseen liittyvät ongelmat olivat yleisiä. (Wathen 2007, 24–27; 46–52.)

Kirjallisuuskatsauksessa etsittiin tietoa siitä mitä suun terveyden edistämiseen liittyviä haasteita maahanmuuttajilla on sekä mitkä terveyden edistämisen keinot ovat todettu toimiviksi.

Kirjallisuuskatsauksen perusteella nousi esille, että Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien suun terveydestä ja heidän kokemuksistaan suomalaisesta suun terveydenhuollosta on vähän tutkittua tietoa. Hammashoittoon pääsy koetaan hankalana, ja hoidon laatuun voidaan olla tyytymättömiä. Suun terveydenhuollon palvelujen tarjoamiseen ja palveluista tiedottamiseen kaivataan aktiivisem-

paa otetta. (Ghaderi ym., 2014, 22-26.) Kunnanjohtajille suunnatun kyselyn perusteella kunnat toivoivat hyvien toimintamallien jakamista ja soveltamista kotoutumisen edistämiseen. Henkilökunnan osaamisen kehittäminen sekä monikulttuuristen arvojen, suvaitsevaisuuden ja myönteisen asenneilmapiirin edistäminen koettiin tärkeäksi. (Tuomisto ym. 2017, 10–17.)

Yhdysvalloissa tehdyn tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa, miten lasten suun terveyden edistämisen sisällön ja muodon antaminen hammashoitolassa koetaan vanhempien näkökulmasta ja onko sillä vaikutusta vanhempien tietoon ja käytökseen. Sisällöllisesti keskityttiin hampaiden harjaukseen ja lankaukseen. Neuvonnassa oli käytetty sanallista neuvontaa, videota ja demonstraatiota. Ruokavalioneuvonnassa oli käytetty sanallista neuvontaa tai esitettä. Demonstraation tai ”teach-back”-menetelmän eli potilaan mahdollisuuden harjoitella demonstroitua asiaa, todettiin olevan tehokkaampia verrattuna sanalliseen ja videoneuvontaan. Mallileukojen käytön todettiin olevan videota tehokkaampaa hampaiden harjauksen opetuksessa. Vaikka ruokavalioon kohdistuvien havainnollistavien esitteiden todettiin kiinnittävän huomiota, ne eivät kuitenkaan olleet tehokkain informaatiokanava. Myös kirjallisuudessa on todettu ”teach-back”-menetelmän, eli potilaan mahdollisuuden harjoitella demonstroitua asiaa, olevan tehokas keino. Tutkimuksen perusteella ehdotetaan, että vanhemmat ja lapsi, olisivat mukana neuvonnassa. (Chang ym. 2018., 30–36.)

Maahanmuuttajilla ja etnisillä vähemmistöillä on suurin riski hampaiden reikiintymiselle. Huoltajien terveysuskomukset ja asenteet vaikuttavat lasten terveyskäyttäytymiseen. Monet uskomukset ja tavat ovat kulttuurisidonnaisia, kuten maitohampaiden merkityksettä, sokeristen juomien tarjoaminen tuttipullosta tai tutin kastaminen hunajaan. Huoltajien matala suun terveyden lukutaidon taso on yhteydessä huonoihin suun terveyden tuloksiin. Huoltajien matala suun terveydenhoidon tietotaidon taso ja huonot suun terveydenhoidon tottumukset lisäävät riskiä varhaisiin kariekselle. Myös aikaisemmat kokemukset suun terveydenhoidon palveluista voivat vaikuttaa maahanmuuttajien ja pakolaisten ymmärrykseen suun terveydestä. (Finnegan ym. 2016, 250–257.)

Kehittämiprojektin toteutus

Kehittämiprojektin tutkimuksellinen osuus on tarkoitus toteuttaa laadullisella menetelmällä Opetuskoti Mustikassa haastattelemalla n. 5–8 maahanmuuttajanaista. Haastattelu toteutetaan teemahaastatteluna syyskuussa 2019. Aineisto on tarkoitus litteroida syys–lokakuussa 2019. Haastattelusta esille nousseet asiat on tarkoitus hyödyntää, kun kehitetään suun terveyden omahoidon opasta sekä suun terveyden palvelujen parempaa tiedottamista maahanmuuttajille. Kehittämiprojektin karkea aikataulu on esitetty alla olevassa kuviossa.

Kuvio 1.
Kehittämiprojektin aikataulu.

Kehittämisprojektin tavoitteena on edistää maahanmuuttajanaisten ja -lasten kotoutumista sekä suun terveyttä. Projektin tarkoituksena on järjestää terveyden edistämisen teemapäivä suun terveyteen liittyen, jossa osallisena olisivat maahanmuuttajataustaiset perheet. Ajatuksena on hyödyntää tutkimuksissa hyväksi todettua ns. ”teach back-menetelmää”. Lisäksi tarkoituksena on esitellä suun terveydenhoidon palvelujärjestelmää Suomessa. Tarkoituksena on tuottaa ohjeistus maahanmuuttajille suun terveyden edistämisestä ja palveluista. Ohjeistuksen on tarkoitus jäädä myös Opetuskoti Mustikan käyttöön. Tuotos jalkautetaan terveydenhuollon henkilöstön käyttöön yhdessä Turun kaupungin suun terveydenhuollon henkilökunnan kanssa.

6.3 SATUMAA – satuhieronnasta hyvinvointia ja osallisuutta maahanmuuttajaperheille

Eeva Purosalo
sosionomi (AMK)

Anu Puodinketo-Wahlsten
lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Maahanmuuttajaperheelle muutos on stressaava kokemus. Omaan arkeen sisältyvät asiat, kuten oman yhteisön käyttämät toimintamallit, tavat ja elämänarvot, muuttuvat uudessa ympäristössä. Tavanomaiset arkiset askareet vaativat erilaisia, itselle outoja toimintamalleja sekä käytäntöjä, mikä aiheuttaa maahanmuuttajan arkeen haasteita.

Sopeutumisprosessi on kuitenkin kaksisuuntainen: suomalaisen yhteiskunnan ja sen organisaatioiden on toimintatavoissaan huomioitava maahanmuuttajaperheiden tarpeet. Neuvoloissa, päiväkodeissa ja kouluissa työntekijät tukevat muualta Suomeen tulleiden perheiden hyvinvointia. Toimivan yhteistyön aikaansaamiseksi on tärkeää tiedostaa ja ottaa huomioon perheiden mahdollisesti erilaiset uskomukset ja tavat.